

## NEOBJAVLJENI AUTOGRAMSKI ODLOMCI PJESAMA HORACIJA MAŽIBRADIĆA U RUKOPISNOJ ZBIRCI NAUČNE BIBLIOTEKE U DUBROVNIKU

*Kastropil Stijepan*

Od 1869. kad izdanje Marulićevih djela otvara Akademijinu kolekciju Starih pisaca hrvatskih, koja nam je učinila pristupačnim glavne pisce naše dubrovačke i dalmatinske književne prošlosti, može se reći, da rad na reviziji starih književnih tekstova nije ni do danas prestao.<sup>1</sup> Pronalaženje novih izvora i rukopisa, koji su savjesnim i učenim priređivačima raznih izdanja pomenute Akademijine kolekcije bili u ono vrijeme nepoznati ili nepristupačni, otvorilo je pored ostalog i pitanje o autorstvu mnogih književnih sastava, koji su grješkom pojedinih prepisivača, lako shvatljivom zbog uniformnosti tona i jedoličnosti fakture, koje karakteriziraju dobar dio stvaranja naših dubrovačkih pisaca, osobito petrarkista, dospjeli na pogrješno mjesto i našli se tiskani među djelima pisaca koji ih nijesu napisali.

Među piscima, koji su osobito stradali pri tim spasonosnim revizionističkim pothvatima naših erudita, treba ubrojiti pjesnike Mažibradiće, Maroju i Oracija. Maroju je oduzet dobar dio onih 20 pjesama, kojima je zastupljen u XI. knjizi Starih pisaca hrvatskih. Još 1893. Kreković mu je naime osporio pravo na autorstvo 6 pjesama (pjesme pod br. 15.-20.) pripisavši ih Šišku Menčetiću, odnosno Džori Držiću.<sup>2</sup> Akrostih s Oracijevim imenom oduzeo mu je i najljepšu među njima *M a v e k o p r e n i c e* (pjesma br. 12.) Rukopisi, o kojima će ovdje biti riječ, oduzet će mu pjesmu *M r e m t u ž a n, s v a k č a s g i n u . . .* (br. 11.) za koju je i sam Pavle Popović svojedobno sumnjao, da nije njegova, već Oracijeva<sup>3</sup> te pjesme: *U s r c u m o m s t o j i o v e j v i l*

<sup>1</sup> Revizionističku kampanju prvi je otpočeo — ako se ne varamo — Maretić sa svojim člankom, objavljenim u Jagićevom Arhivu pod naslovom *Zur Autorschaft einiger Dichtungen der ältesten kroatischen Literatur*. (Svezak VII. 1884)

<sup>2</sup> Isporedi: P. Kreković: *Zur Autorschaft einiger im II Bande der Stari pisci hrvatski gedruckten Gedichte*. Archiv XV. 1893.

<sup>3</sup> Isporedi: Pavle Popović: *Maroje Mažibradić*. Glas Srpske Kr. Akademije. CLVI. Beograd 1933., str. 3.-39. Popović je u ovoj svojoj raspravi skloniji vjerovati, da su od Krekovića osporavane pjesme (Pjesme 15-20.) radije Mažibradićeve nego Menčetićeve ili Držićeve, ali dopušta i protivno.

ljepota... (br. 10) i Nijedno zlo tečenje ne trpi do vika... (br. 14.), koje su također Oracijeve, jer se nalaze među njegovim pjesmama, pisane vlastitom pjesnikovom rukom.<sup>4</sup>

Što se tiče pak samog Oracija, on se u ovom pogledu, obzirom na činjenicu, da je njegovo pjesničko stvaranje do nas doprlo u mnogo obimnijem i cjelovitijem obliku, nalazi u daleko boljem položaju od svoga oca. Istina, i njemu je Franjo Kulišić u jednom podlistku Crvene Hrvatske<sup>5</sup> osporio pravo na autorstvo 11 pjesama uvrštenih u Akademijino izdanje, kao brojevi 21-31 njegovih ljubavnih pjesama kraćeg stiha, dokazavši, da su te pjesme potekle iz pera Dživa Bunića Vučićevića te su, kao takve, i tiskane u Pucićevom izdanju pjesama ovog liričara.<sup>6</sup> Dr. Petar Kolendić dokazao je također, da su dvije od Oracijevih pjesama zapravo doslovni prijevodi dviju Petrarkinih pjesama.<sup>7</sup> Međutim gubitak, koji je Oracije Mažibradić pretrpio u ovim revizionističkim pothvatima naše književne historiografije, donekle se kompenzira činjenicom, da mu — kao što je to Dr. Franjo Fancev utvrdio u malo prije citiranoj raspravi — akrostisi s njegovim imenom<sup>8</sup>

<sup>4</sup> Na osnovu ovoga broj Marojevih pjesama sveo bi se na 9. (Pjesme br. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9 i 13.) Međutim nemoguće je, da nam od ovog pjesnika nije sačuvano više pjesama, iako on u poslanici Ranjini veli: »Ako je u mene što bilo, sve se je zgubilo« Dr. Franjo Fancev u svome članku Što od poezije Dubrovčanina Nikole Dimitrovića nije njegovo?, objavljenom u zborniku Camila Lucerna 1868.—1938. (Graz, Heinrich Stiasnys Söhne 1938.) dopušta mogućnost, da su (obzirom na neke podatke autobiografskog karaktera, koje te pjesme sadrže, a koji se ne slažu s onim, što znamo o Dimitroviću, a slažu se naprotiv s podacima, koje imamo o životu Maroja Mažibradića (pjesme 16. i 17. Dimitrovićevog ciklusa Razlike pjesni duhovne, potekle iz Marojeva pera. Pisac ovih redaka također je u Mažibradićevom zborniku dubrovačke lirike, tiskanom u 24. knjizi »Građe za povijest književnosti hrvatske«, objavio jednu dosta lascivnu pjesmu spjevanu u narodnom duhu (»Pasoh ovce s Vlahinjicom...«), prepisanu Oracijevom rukom, koja je nesumnjivo Marojeva, jer se njegovo ime u njoj izričito spominje (»Maro, nemoj se brinuti«.) Sve nas ovo upućuje na mogućnost, da je vjerovatno više Marojevih pjesama, pomiješavši se među tuđe pjesme, preživjelo nehajnost njihovog tvorca, izazvanu poglavito teškim materijalnim okolnostima, u kojima je ovaj zanimljivi pjesnik-boem proveo posljednje doba svog života.

<sup>5</sup> Oraciju Mažibradić ili Dživo Bunić Vučićević? Crvena Hrvatska br. 96. od 28. II. 1908.

<sup>6</sup> Plandovanja... s uvodniem govorom Orsata Počića. »Dubrovnik«, cviet narodnog knjižestva. M.DCC.XL.IX. Dubrovnik, tiskom Martekinoviem.

<sup>7</sup> P. Kolendić, Dvije Petrarkine pjesme u prevodu Horacija Mažibradića. (Prilozi za jezik, književnost i folklor IX.) Napomenuti je uzgred, da u rukopisu br. 353/4, na listu 15. a, stoji Mažibradićevom rukom prije početka pjesme Da žde me suzice (»Pjesni ljuvene« I. br. 57.): »Petrarka P. A. S. D. V.« Isto tako na listu 15. b prije početka pjesme Oni plam ljuveni, ki se, mnjah, ugasi... (Pjesni ljuvene I. br. 59.) stoji također Mažibradićevom rukom umjesto naslova: Petrarka: Quel foco che pensai.

<sup>8</sup> Akrostisi s Mažibradićevim imenom pojavljuju se, osim pjesama, o kojima je već bilo riječi, kao i nekih do sada neobjavljenih, o kojima ćemo kasnije govoriti, u slijedećim pjesmama prvog dijela Pjesni ljuvenih: 34., 38., 39., 44., 45. (kad se u 5. stihu ispravi er u ar, kako stoji u autografu) i 49. (kad se prva riječ evo, kojom počinje ova pjesma u Akad. izdanju, ispravi u ovo, kako stoji pisano Oracijevom rukom); u pjesmi br. 4 drugog razdjela Pjesni ljuvenih, pjesmama 8. i 11. razdjela Pjesni razlike te u Poslanici Plavkoviću (»Po-

davaju neosporno pravo na dvije pjesme tiskane među Dimitrovićevim pjesmama. (Pjesma br. 10: O družbo čestita . . . i pjesma br. 11.: O kralju veliki . . .) Mi ćemo pak ovu da tako kažemo Oracijevu pasivu u autorstvu, nastalu uslijed gore navedenih činjenica, smanjiti za još dvije pjesme. Na to nas ovlašćuju rukopisi, kojima se bavimo u ovom članku i koji sadrže, prepisane Oracijevom rukom i među pjesmama, koje su sve od reda Oracijeve, dvije pjesme do sada također pripisivane Dimitroviću i kao takve tiskane među njegovim pjesmama. (br. 11 i 13. ciklusa »Razlike pjesni duhovne« s početnim stihovima: Ti, koji putem greš . . . i Spomena od tvoje ljubavi na saj svit . . .) Ovim se u neku ruku uspostavlja sukcesija u nizu Oracijevih pjesama krivo pripisivanih Dimitroviću. Kao neku vrst kurioziteta, i ne ulazeći u pitanje tko je od koga prepisivao, napomenimo uz to, da se Mažibradićev distih, tiskan pod naslovom Priča, kao pjesma br. 3. odjela »Razlike pjesni«: Tri stvari dobar svijet ne dadu vršiti . . ., nalaze kao

slanice« br. 4.), gdje akrostih ima ovaj oblik, koji zahvaća čitavu pjesmu osim dviju zadnjih strofa: Prisvitolomu Gospodinu Đivu Plavković sluga Oratio Mažibradi.

Akrostisi su kod Mažibradića uopće zanimljiva pojava već time, što sadrže i ime pjesnika, a ne samo ime žene, koja je nadahnula odnosnu pjesmu. Osim toga ne pojavljuju se samo, kao, na primjer, kod Šiška Menčetića, kao početna slova stanca, već i čitavih oduljih strofa i kao takvi su jedan od drugoga katkada dosta udaljeni. To je možda bio razlog, da su oni izbjegli pažnji i Kukuljevića (»Stari pjesnici hrvatski XV. i XVI. vijeka III.« Zagreb 1867.) i priređivača Dimitrovićevih djela, Jagića i Daničića, koji su, kako smo vidjeli, pojedine Mažibradićeve pjesme vrstali među Dimitrovićeve, i Žepića, koji je pjesmu Mave koprenice . . . uvrstio među Marojeve pjesme. Što se tiče ženskih imena u Oracijevim akrostisima, ona se, pored tiskane pod br. 11. Marojevih pjesama, maločas pomenute pjesme Mave koprenice . . . te do sad neobjavljenih pjesama, koje ćemo kasnije spomenuti, pojavljuju u pjesmama br. 1, 4, 24, 29, 30, 40, 41, 42, 43. (Ovdje na takav način, da se akrostih formira ne od prvog, već od posljednjeg stiha, to jest čita se obratnim redom), 52, 56, 58 prvog razdjela Pjesni ljuvene; 8, 9, 10 drugog razdjela istog ciklusa te pjesme br. 4 iz razdjela Razlike pjesni. Ta vrst akrostiha formira se kod Oracija skoro samo od dva ženska imena: Kata i Mara. Ovo se posljednje (osim u pjesmi Mave koprenice . . ., gdje akrostih glasi MARI ORATIO) pojavljuje samo dva puta (pjesme br. 30. i 52. I razdjela »Pjesni ljuvenih«), prvi put u obliku Mara, a drugi put u običajnijem u Dubrovniku obliku: Mare. Kata se pojavljuje većinom u nominativnom, a rjeđe u dativnom obliku. Jednom, u pjesmi br. 10. drugog razdjela »Pjesni ljuvenih«, pojavljuje se u akrostihu ovakvog oblika KATA, JA MREM ZA TOBOM. Jedna od neobjavljenih pjesama ima dvostruki akrostih NIKA-NIKE. Mjesto imena jedna Oracijeva pjesma (br. 32 prvog razdjela »Pjesni ljuvenih«) ima akrostih: ZNANICA. Isto tako pjesma br. 1 ciklusa Razlike pjesni, koja opijeva prednost časti nad bogatstvom, ima akrostih: ČEST.

Dešifriranje ovih akrostiha, na kojemu smo se duže zaustavili, (i u kojima ne treba gledati samo puku igrariju i razbibrigu, koja je našim petrarkistima uvećavala i onako, uslijed krute forme dvanaestosložnog stiha s rimom po sredini i na kraju, broj tehničkih poteškoća i sputavala njihov stvaralački elan, već i onako prignječen klišeiziranom tematikom i jednoličnošću tona, svojstvenim pjesničkoj školi, koju su nasljeđovali,) daje nam uvid ne samo u tehniku pisanja pojedinih naših pjesnika, već doprinosi, iako skromno, upotpunjavanju tako oskudnih podataka njihovih biografija i, kao što smo već vidjeli, u nekim slučajevima omogućuje točno utvrđivanje autorstva za pojedine njihove tvorevine.

5. i 6. stih Dimitrovićeve *Pričice*, obilježene u Akademijinom izdanju djela ovog pjesnika brojem 71.

Sve ovo ističemo uzgred, jer naš zadatak nije ovdje raspravljati o spornosti ili autentičnosti bilo čijeg autorstva, već na temelju izvornih rukopisa, iznijeti na javu nekoliko do sada nepoznatih i neobjavljenih pjesama Oracija Mažibradića. Istina, zbog znatnog oštećenja rukopisa, koji ih sadrže, te su pjesme dijelom nepotpune, a dijelom u sasvim fragmentarnom obliku. To je, pored nečitljivosti pisma, vjerojatno i razlog zbog kojega su one do sada ostale nepoznate tako, da ih nijedan prijepis Mažibradićevih pjesama ne sadrži pa čak ni prijepisi Luke Pavlovića ni Stjepana Marije Tomaševića, u posjedu kojih su ovi rukopisi bili. Mi ipak mislimo, da je, i pored njihove nepotpunosti, ove pjesme vrijedno objaviti, tim više, što su i u pojedina Akademijina izdanja starih pisaca uvrštavane pjesme u istom stanju.<sup>9</sup> Osim toga svaki autentičan i do sada nepoznat redak, koji nam dolazi iz tako daleke naše književne prošlosti, za nas je toliko dragocjen, da ga ne smijemo ostaviti neobjavljena. Pogotovo ako je pisan samom rukom tvorca, sačuvan samo na jednom mjestu te ako mu prijeti opasnost, da istrune od jedne od tolikih bolesti, kojima rušilačko vrijeme razara stare papire, što je sve ovdje slučaj.

U dubrovačkoj Naučnoj biblioteci postoji svežanj rukopisa, signiranih 363/1-6, 465/1-2, 366, 467/1-2, 468 i 677, i pisanih rukom Oracija Mažibradića. U svoje doba Dr. Fancev, objavljujući jedan njihov odlomak, izrazio se je dosta skeptično o autentičnosti Mažibradićeve ruke na njima, obzirom na zaista frapantnu i zbunjujuću sličnost pisma, kojim su pisani, s pismom nekog Kalandra, koje je dao uz svoj članak u faksimilu.<sup>10</sup> Jednom drugom prilikom govori o »tradiciji«, koja te rukopise pripisuje Mažibradićevoj ruci.<sup>11</sup> Međutim tu se radi više nego o tradiciji te je dopušteno tvrditi za najveći dio tih rukopisa, pogotovo za one glavne po obimu i važnosti, da su oni Mažibradićevi autografi. Na drugom mjestu<sup>12</sup> mi smo to već pokušali dokazati pomoću Mažibradićeve *Jedupke*, koja se nalazi u malo prije spomenutom svežnju i sadrži mnogobrojne bitne ispravke, pisane, kao i tekst, istim pismom, kao i pomenuti rukopisi tako, da ne može biti nego pjesnikov autograf. U tom uvjerenju učvrstilo nas je još više naknadno poređenje pisma tih rukopisa s autentičnim Mažibradićevim pismom, kojim je kao »kančelir« mljetskog kneza pisao svoje bilježničke registre sačuvane u dubrovačkom Državnom Arhivu.<sup>13</sup>

<sup>9</sup> Vidi 16. knjigu Starih pisaca hrvatskih pa i onu, koja sadrži Oracijevu pjesmu.

<sup>10</sup> Dr. Franjo Fancev: Fragment do sada nepoznate epske pjesme »Osman«. *Nastavni Vjesnik*, knj. XLII, sv. 8.-10.

<sup>11</sup> Dr. Franjo Fancev: Naučna istraživanja starije hrvatske književnosti god. 1933. i 1934. *Ljetopis Jugoslavenske Akademije* sv. 47. 1935.

<sup>12</sup> Isporedi: Mažibradićev zbornik dubrovačke lirike. Građa za povijest književnosti hrvatske sv. 24. 1953.

<sup>13</sup> *Diversi di Meleda 1590.—1594. te 1599.—1604.* Obje ove arhivske knjige sadrže mnogo listova ispisanih Mažibradićevom rukom. (Na nekoliko mjesta stoji: »In presenza di me Orazio Mascibradi.«) Pismo je krupnije, nepravilnije i nosi

Svi rukopisi, koji sačinjavaju prije pomenuti svežanj, ne sadrže Mažibradićevih neobjavljenih stihova. Njih ima samo u rukopisima signiranim 353/2-4 te 467/2. Pošto je to već na drugom mjestu učinjeno,<sup>14</sup> uzdržat ćemo se ovdje od potanjeg opisivanja tih rukopisa i dat ćemo samo o njima par općih napomena uz naznaku neobjavljenih pjesama, koje sadrže.

Rukopis br. 353/2 tek je fragmenat jednog vjerojatno obimnog rukopisa, ali, obzirom na format, papir i nešto krupnije pismo, nijednog od postojećih, ma da su i oni samo tek obimniji fragmenti jedne veće cjeline. To su dva skoro potpuno pocrnjela, na gornjim rubovima dosta oštećena lista papira formata 26.7×19.6 cm. Na dvije prve strane ispisana je odlomak jedne oveće pjesme o arkadijskoj idiličnosti i skromnim zadovoljstvima pastirskog života. Pjesma je napisana u strofama od 13 stihova, unutar kojih stihovi 1., 4., 8., 12 i 13 imaju dvanaest, a ostali po pet slogova. Obično rimuju parni stihovi s parnim, a neparni s neparnim. Posljednji stihovi svake strofe rimuju između sebe stvarajući tako na koncu svake strofe osobit zaključni zvučni ugođaj. Po fakturi stiha, ova pjesma podsjeća na Mažibradićeve pjesme iz drugog razdjela ciklusa »Pjesni ljuvene« ili na Bunićeve pjesme s raznolikim metarskim strukturama. Postavlja se pitanje da li je tu pjesmu, kojoj ovdje nema ni početka ni svršetka, (jer natuknicom »U tvomu zač«, ispisanom nakon zadnjeg stiha, ne počinje slijedeća strana) pa prema tome nema ni onih karakterističnih inicijala Mažibradićevog imena, koje je naš pjesnik običavao često stavljati pred početak svojih pjesama, napisao Oracije Mažibradić. Mi smo skloniji vjerovati, da se ovdje zaista radi o njegovoj, a ne o tuđoj po njemu prepisanoj pjesmi. Ipak definitivno sud o tome da li je pjesmu s prve i druge strane ovog fragmenta ne samo prepisao, već i pisao Oracije Mažibradić prepustamo stručnjacima. Ne želeći izići iz područja svoje stručnosti, kao ni iz uloge, koju smo preuzeli objavljujući ove fragmente Mažibradićeve poezije, a koja je više uloga bibliografa nego književnog povjesničara, mi se u potkrepu svoje hipoteze zadovoljimo samo istaći, da ostatak fragmenata, o kojemu je riječ, sadrži samo Oracijeve stihove. Na trećoj njegovoj strani je naime od sada neobjavljena pjesma *Pogledaj, ljubavi, Gospođu, ka mene . . .*, koja je ustvari više prepev pjesme *Pogledaj, ljubavi, ovu Vil, ka mene . . .* (»Pjesni ljuvene« br. I. br. 54.) nego samostalna pjesma,<sup>15</sup> te poznata

sve karakteristike pisma pisana na brzu ruku, ali i u tom stanju lako je u njemu razabrati više zajedničkih karakternih crta s pomnijo pisanim, kaligrafskim pismom, kojim je Oracije prepisivao u čisto svoje pjesme. Ipak na 10. listu prve od gore spomenutih arhivskih knjiga Miroslav Pantić, asistent Srpske Akademije Nauka, čijoj ljubaznosti dužujemo ove podatke, našao je jedan zanimljivi Oracijev distih, kojim se on opršta s Mljetom, a koji će on naknadno objaviti. Pismo, kojim je on pisan, iako nešto krupnije, isto je kao i pismo, kojim su pisani naši rukopisi.

<sup>14</sup> U knjizi »Rukopisi Naučne biblioteke u Dubrovniku«, koja se nalazi u tisku. (Izdanje Jugosl. akademije.)

<sup>15</sup> Obje ove pjesme sadrže i rukopisi br. 465/1-2, koji se nalaze u istom svežnju, ali za koje se ipak ne bismo usudili tvrditi, da su pisani Oracijevom rukom, iako pismo

Oracijeva pjesma Otkud tako, gladna i suha . . . (»Razlike pjesni br. 11.) Na 4. strani pak ispisana su u dva stupca 52 stiha Oracijeve poslanice Plavkoviću. Zanimljivo je, da naslov te pjesme upućene — kako se zna — Dživu Frana Gunduliću<sup>16</sup> ovdje glasi: »Prisvitolm i priplemenitom Gospodinu Dživu Frana Dživatovića (Giuatouvichia) Plavkoviću Oracijo Mažibradić piše.<sup>17</sup> Otkud ovaj patronimički dodatak imenu pjesnika O s m a n a, suvišan pored imena Dživo, koje je nosio, i o kojemu u Kolendićevom članku, koji se bavi tim pitanjem, nema spomena?

Rukopis br. 353./3. sastoji se od 17 listova skroz potamnjelog papira formata 26.8×19.2 cm. Papir je nešto tanji nego kod prethodnog rukopisa i teško je oštećen. Pojedini listovi po sredini formalno su u raspadanju i mrve se pri dodiru i okretanju listova rukopisa. Na pojedinim stranama može se jedva rekonstruirati po koja riječ. Rukopis je pisan svakako poslije 1623., jer započinje poslanicom Matu Gradiću pisanom te godine. I on je fragmenat većeg rukopisa, koji ni u ovakvom stanju nije potpun. List 17.b naime svršava s natuknicom »prepelica«, a sljedeći počinje riječima »Mrem tužan . . .«. Pored triju pjesama pogrješno pripisvanih Dimitroviću (pjesme 10.-12.) te triju pjesama tiskanih među pjesmama Maroja Mažibradića (br. 11., 12. i 14.), o čemu je svemu bilo prije govora, sadrži na listu 3.b šest do sada nepoznatih početnih stihova pjesme, koja u izdanju Akademije počinje stihom »Tve zgrade razlike, tvrdine tej tvoje« (»Razlike pjesni« br. 10.) U tom rukopisu data je cijela ta pjesma, koju je Mažibradić napisao u pohvalu svog rodnog grada. Kad se ovi do sada nepoznati stihovi dodadu odlomku tiskanom u Akad. izdanju (izmijenivši pri tome u 5. stihu veznik i u a, kao što stoji u rukopisu), dobija se akrostih ORATIA MAŽIBRADI. Zanimljivo je, da ona praznina u 20. stihu ove pjesme u Akad. izdanju (dotično 26. u rukopisu) nije nastala uslijed oštećenja rukopisa na tom mjestu, već što je to tako sam pjesnik htio zamijenivši u rukopisu nizom točaka zacijelo neki pogrđan izraz na račun onog, koji »gre himbeno protiva« njegovom rodnom Dubrovniku, a koji mu je vjerovatno pristojnost zabranjivala da napiše.

List 8.b istog rukopisa sadrži i jednu također do sada nepoznatu Mažibradićevu poslanicu, jedinu napisanu u makaroničkom stilu i ispremiješanu talijanskim i latinskim riječima i izrazima. List na kome je ona pisana u stanju je potpunog raspadanja. Tek petnaestak stihova

kojim su pisani, ima nešto sličnosti s pismom Oracijevih autografa (osobito način pisanja slova h) Da ne postoji rukopis pod br. kat. 467/2 pisan u 1637. ili nešto kasnije, dakle u Oracijevoj poodmakloj dobi i to običnim pjesnikovim pismom, mogli bismo, po drhtavosti poteza i nesigurnosti pera, zaključiti da se radi o rukopisu Mažibradićeve starosti.

<sup>16</sup> Isporedi: Dr. P. Kolendić: Tko je pjesnik Plavković? Dubrovački List br. 12. od 5. VI. 1926.

<sup>17</sup> Don Luka Pavlović, a za njim i Stjepan Tomašević, pročitavši pogrješno ovo »Dživatoviću«, u svom prijepisu ove poslanice pišu »Dživatoviću Giganti«, misleći jamačno, da je ona upućena nekome od članova poznate dubrovačke porodice Gigante, koje jednog člana (Gigante Antun) spominje i Crijević u svojoj Bibliotheca Ragusina.

moguće je rekonstruirati u cjelini, dok su od ostalih ostali manji ili veći dijelovi na početku ili na završetku. Na sreću, u Biblioteci postoji Tomaševićev prijepis svih Mažibradićevih autografa u ovome svežnju pa i ove pjesme, pisan u Žrnovu 14. prosinca 1859. U njemu se ova poslanica nalazi skoro u potpunom obliku. Svega su naime četiri stiha u njoj nepotpuna. Tomaševićev tekst moramo uzeti kao autentičan iz više razloga. On je najprije pisan pred skoro jedno stoljeće kad je ovaj list vjerojatno bio skoro čitav. To potvrđuju oni mnogobrojni sitni otpaci, koji se na ovom mjestu u rukopisu još nalaze i od kojih je nekima moguće naći prijašnje mjesto u listu, iako je tekst na njima potpuno izlizan. Sva preostala čitljiva mjesta u rukopisu podudaraju se tačno s istim mjestima u Tomaševićevom prijepisu. To je isti slučaj i s prijepisom Don Luke Pavlovića, koji se čuva u dubrovačkom Državnom Arhivu i koji se u svemu, osim toga, poklapa s Tomaševićevim.<sup>18</sup> Na posljetku Tomašević je bio i suviše savjestan prepisivač,<sup>19</sup> da bi se usuđio, umjesto autentičnog teksta, izmišljati neki svoj tekst. On je uopće prepisivao sebi za zabavu i pouku, a ne za publiku i tekst od njega izmišljen ne bi ga mogao zadovoljiti. Njegova prepisivačka savjest ide dotle, da on (kao uostalom ni Pavlović) ne prepisuje uopće manjkave tekstove ili tekstove u fragmentarnom stanju. O tome smo se uvjerali obrađujući potanko 62 njegova prijepisa književnih tekstova na našem jeziku, koje posjeduje dubrovačka Naučna Biblioteka. Tako se i malo prije spomenuti fragmenat pjesme o prednostima pastirskog života iz rukopisa br. 353./2 ne nalazi uopće u njegovom prijepisu Mažibradićevih djela, koja je on inače brižno upotpunjavao prepisujući iz rukopisa knjižnice Male Braće pjesme, koje Mažibradićevi autografi nijesu sadržavali. (Na primjer: poslanicu Valu Valoviću.) U Tomaševićevom prijepisu ne nalazi se također ni jedna od krnjih pjesama rukopisa br. 353/4, o kojima će dalje biti govora.

Makaronička poslanica Oracijeva, o kojoj je ovdje riječ, pisana je 23. kolovoza 1616., a upravljena je nekome Maru Morežinu, kako to proizlazi iz akrostiha: MARU MOREŽINU ORATIO MAŠIBRADI, koji tvore početni stihovi njezinih stanca. Tim se uvećava broj Oracijevih prijatelja, s kojima je on korespondirao u stihu. U njoj imade par nedovoljno jasnih mjesta, koja proističu vjerojatno nešto iz arhaističnosti nekih jezičnih oblika, a nešto iz oštećenosti rukopisa, ali se ipak njezin sadržaj dade lako uhvatiti. Dva glavna raspoloženja izbijaju iz onog lakog »badinage« tona, svojstvenog svim sastavima makaroničkog stila: osjećaj nevoljkosti zbog bijede, u kojoj pjesnik živi, i osjećaj samokritičnosti, koji mu nalaže da odbije pretjerane hvale, kojima je njegov prijatelj obasuo njegov pjesnički rad. Pjesnik nema čime ku-

<sup>18</sup> Rukopisi biblioteke porodice Gracića br. 67.

<sup>19</sup> O Tomaševiću i Pavloviću kao prepisivačima vidi odjeljak »O rukopisima i prepisivačima« malo prije spomenute moje knjige.

piti ni dva svežnja drva za tešku zimu, koja predstoji, Djeca oko njega traže kruha<sup>20</sup> i uslijed toga, kako on veli:

Mi assale fiachezza, život mi nestane.

Ali on ne želi svojim jadikovkama kvariti raspoloženje svog prijatelja. »Mučat mi je bolje per ora alquanto« — veli on. Zato će radije odgovoriti na prijateljev »od šesnes marča lis« koji mu »zanije svis«, vjerojatno zbog pretjeranih laski, koje je sadržavao. Međutim on je svijestan svoje prave vrijednosti »što valjam, što pezam, što jes i što ni« — kako on veli — i zato smatra, da nema smisla »far orla od kokota« niti »rđavo gvožđe zlatiti«. Dizanje nebu pod oblake moglo bi i njega izložiti sudbini Phaetona, dovesti ga do mogućnosti, da i on bude strmoglavljen s nezasluzenih visina, što on slikovito izražava riječima »far pljus veći altro poi altrove«.<sup>21</sup> Na koncu izražava svoju odanost stricu svog prijatelja, kao i nekom »signor Nale.«

Rukopis br. 353/4 pisan je možda nešto kasnije od prethodnog. Sastoji se od 18 nenumeriranih listova formata 27.8×20.2 cm. ušivenih u omot od bijelog papira. Pismo, kojim je pisan, nešto je sitnije, ali ljepše i pravilnije nego u ostalim Mažibradićevim autografima. Bez ikakvih je ispravki te zacijelo predstavlja veći odlomak čistopisa. Papir je također bjelji i čistiji nego drugdje, ali nažalost velika poderotina po sredini šest zadnjih listova, kao i veće oštećenje donjeg ruba dvaju posljednjih, umanjuju njegovu vrijednost lišavajući nas dragocjenog Mažibradićevog teksta i stvarajući praznine u nekim neobjavljenim pjesmama, koje se baš na tome mjestu nalaze.

List 5.b ovog rukopisa sadrži pjesmu Spomena od tvoje ljubavi na ovaj svijet, koja je — kako smo prije istakli — vjerojatno Oracijeva. Uzgred napomenimo, da se na listu 6.a nalaze ove riječi pisane dva puta, izgleda, drugom rukom: »Da qui commincia il mio Ml.«, što izgleda čudno obzirom na to, da su sve pjesme prije toga i poslije toga Mažibradićeve, pisane istom, njegovom rukom. Na listu 9.b nalazi se, pod naslovom Priča jedan od onih moralizatorskih distiha, kakvih imade nekoliko među Mažibradićevim pjesmama u XI. knjizi Starih pisaca. Do sada nije bio tiskan. List 17.a sadrži dobrim dijelom upropašten tekst jedne do sada nepoznate Oracijeve pjesme, koja počinje: »Ovo sam došao — — —, a završava: »— — — ali nije smrtni grijeh, u pakao, ki vodi«. Pjesma ima akrostih ORATIO (Razabiru se slova »Orat«) List 17.b sadrži nešto bolje sačuvanu i tek u 5. i 6. kitici polovično oštećenu nepoznatu Mažibradićevu pjesmu Od kad sriča nam dopusti. Po-

<sup>20</sup> Isporedi sa stihovima 157.-158. Poslanice Plavkoviću:

A za teziem neimanje,  
množ dječice i glad slijepi,

<sup>21</sup> Isporedi sa stihovima 97-98. Mažibradićevog odgovora na poslanicu Martolice Ranjine (Poslanice br. 3.):

Gvozdušinu pak rđavu  
nije za zlato moć prodati

te stihovima 103.-104. iste poslanice:

Tko se ukine iz visine,  
ubije se veomi vele.



četna slova strofa daju također akrostih ORATIO. Na istoj se strani nalaze i dvije kitice nove, također nepoznate i, izuzev dvaju stihova druge kitice, potpuno sačuvane Oracijevе pjesme: O prem srećna i priblaga. Akrostih je također ORATIO. List 18.b sadrži završetak te pjesme, te do sada neobjavljenu pjesmu: Nu, slatka ljubavi, sad vrh me desnice, koje je tekst skoro potpuno upropašten. Nakon nje jedna je pjesma, koje je početak nemoguće rekonstruirati, a završetak joj je: Od minute me pokore. Početna slova strofa daju akrostih KATA. List završava dobrim dijelom upropaštena kratka pjesma: Kad te, ma ljubavi, donese tad milo s akrostihom također KATA. Posljednja sačuvana strana rukopisa sadržava ove do sada neobjavljene pjesme: Ne sumnji, Gospoje, ljubavi da vieku... (Tekst je skoro potpuno sačuvan. Početna slova daju dvostruki akrostih NIKA-NIKE.) [Kad ma vil kosi pram zav[ez]a] — — — (Upropašteni su samo završeci stihova) te: Kad te, raj u moj uresni... (Očuvan je potpuno samo tekst prve kitice). Početna slova kitica ovih dviju posljednjih pjesama tvore također akrostih KATA. (Sasma pri dnu lista razabiru se samo dvije tri riječi početka neke nove pjesme i natuknica »Ali« za slijedeći list, kojeg nema.) Rukopisi, prema kojima je Žepić priređivao Akademijino izdanje Mažibradićevih pjesama, imaju svakako posredni ili neposredni izvor u ovom rukopisu, jer praznine u nekim Oracijevim pjesmama u XI. knjizi Starih pisaca hrvatskih dosta tačno odgovaraju upropaštenim djelovima teksta istih pjesama, prepisanih na tih šest teže oštećenih posljednjih listova rukopisa pred neobjavljenih pjesama, koje smo maločas naveli.

Rukopis br. 467/2 svakako je pisan najkasnije obzirom na pjesmu Pun suza, pun briga... (»Pjesni ljubvene« I. br. 65.), koju on sadrži, a koja je datirana sa 7. prosinca 1637. Sastoji se od 17 nenumiranih listova formata 20.5×13.6 cm. Podeblji, hrapavi papir, na kome je pisan, sasma je potamnio, uprljan je vodenim mrljama te prilično oštećen, osobito na gornjem i donjem rubu dvaju zadnjih listova, čime je upropašten i dio teksta. Radi se također o fragmentu jednog većeg rukopisa i to vjerojatno njegovom zadnjem dijelu, jer je na posljednjoj strani nakon završetka teksta veća praznina bez natuknice za slijedeći list, koju Mažibradić konsekvantno ispisuje u svim njegovom rukom ispisanim rukopisima. Da se radi o fragmentu, vidi se najbolje i po tome, što rukopis počinje 11. strofom Jedupke (numeriranom, kao i sve daljnje, Mažibradićevom rukom), to jest onom istom, kojom ova Mažibradićeva cingareska počinje u Akademijinom izdanju. Nakon Jedupke, koja, za razliku od ostalih Mažibradićevih autografa, sadrži više bitnih ispravki, slijede Mažibradićeve pjesme: Prijatelju dragi moj, tuži se svis tvoja... (»Pjesni ljubvene« I. 63.), Neki dan sjedeći pod brijestom u hladu... (ibid. br. 64.), malo prije spomenuta pjesma Pun suza, pun briga... „Jutros iduć pokraj mora... (Pjesni ljubvene« II., br. 19.) te jedna do sad neobjavljena pjesma, koje je, zbog oštećenosti lista, početak nemoguće rekonstruirati. Zanimljivo je, da je

i njoj pjesnik htio dati akrostih sa svojim imenom, ali smisao mu, izgleda, to nije dopustio učiniti tako, da on glasi ORNTIO. Rukopis se završava skoro potpuno sačuvanom Mažibradićevom pjesmom u pohvalu Sv. Roka. Ova također nepoznata pjesma, kao i sve prethodne u ovom sveščiću, ima prije početka onaj tipičan inicijal O. M., koji Mažibradić često stavlja pred svoje pjesme.

Nakon ovog sumarnog i suhoparnog opisa rukopisa s do sada neobjavljenim Mažibradićevim stihovima, preostalo bi nam reći još par riječi o njihovim najtipičnijim ortografskim i jezičnim osobinama.

Ortografija Mažibradićevih rukopisa ima uglavnom dvije osobine: obzirom na vrijeme postanka nije suviše komplicirana (skoro, na primjer, ne pozna udvajanja konsonanata) i prilično je dosljedna. Mijenja se nešto tek u rukopisima pisanim u docnijem dobu pjesnikova života. Tako, na primjer, rukopis br. 467/2, za koji smo naveli, da je najkasnije pisan, skoro i ne pozna grafije glasa ž pomoću x (nekoj naročito oblika s produženim donjim desnim krakom), koja je redovna pojava u ranijim rukopisima, gdje, pored toga, katkada služi i za obilježavanje glasa š. U ovom je pak rukopisu grafija ovih obih glasova identična i oblik joj je **sc**. Potpuno je izostalo također izražavanje glasa **k** na talijanski način pomoću **c** i **ch** (rascoscem — rkp. br. 353/3 — usroch — rkp. br. 353./4.) U rukopisu br. 467/2 pojavljuje se također i apostrofiranje prijedloga **ka** (»k'svetomu«), čega u ranijim rukopisima uopće nema. Ikavski oblici su rjeđi i zamjenjuju ih skoro odreda ijekavski i gdje treba i gdje ne treba, jer nijesu, na primjer, rijetki oblici, kao: »dieluje«. Pjesnik ijekavski oblik u ovim poznijim rukopisima pretpostavlja ikavskom čak i kad bi ovaj posljednji morao upotrijebiti zbog sroka. On, na primjer, sriče viera sa umira. Inače Mažibradić redovno piše **í** mjesto **j**, **u** mjesto **v** (rjeđe obratno.) Kad mu je to potrebno zbog akrostiha, piše **ar** mjesto **er**, **ovo** mjesto **evo**. Kontrakcija je kod njega dosta česta pojava. Tako piše: **kate** mjesto **kad te**, **vase** mjesto **vas se**, **rieću** (riechiu) mjesto **rijet ću**. Piše također **ćet** (chet) mjesto **će ti**, **seć** (sech) mjesto **se će** (to jest: će se), **nasće** (naschie) mjesto **će nas**, **tesam** mjesto **sam ti**. Kod Mažibradića također nijesu rijetki instrumentalni oblici kao: **sladkieme**, **jednaciema**, **dragieme** te genitivni oblici, kao: **mojeh**, **drusieh**, i t. d.

\*\*\*

Iz rukopisa br. 353/2.

[J]ur joj(?) ti si ljuveni tvo[j] plame[n],<sup>1</sup>  
istini ki zlamen  
ljubavi tvoje jes,  
ta[č] slatko na svak čas život se kim kratí.

5. Prislavni nje ures  
u rados obrati  
uzd[ahe] i tužbu želeć te, ke tvori.

<sup>1</sup> Riječi u zagradama označavaju nadopune uništenih partija teksta.

- pak drobno cvitice,  
 oprano o zori  
 10. i rumene ružice,  
 kom capti nje lice,  
 donese u skut tvoj, tijem hteći objavit,  
 da si ti nje pokoj jedini na šaj svit.
- O srećni pastiru, rad koga dubrave  
 15. hladkom se i sjencom  
 ohole i slave,  
 a polja zelencom i cvijetjem razlikijem,  
 s pjevanjem slatkijeme  
 i mednim tvojim tim  
 20. načinom čudnime!  
 Tih vjetric ustaje i oblak skončaje,  
 ki čini da krotit  
 bude se morski val  
 i vedro nebo bit.
25. Ničim se vesele tve misli ne trude,  
 pokli sve, što žele imaju i žude.
- Čestit se vrhu svih tvoj život rit more,  
 ljubav te er ondi,  
 vrh brda i gore,  
 30. ka s tobom svud hodi,  
 gđi s[kupa?] [s]vojom pastirkom u skrovnoj koj' strani  
 razmišljaš na travi  
 nje pogled sunčani  
 kako te zatravi,  
 35. od koje stúpaja ne svrćeš prem nikad.  
 Pod dubljem nje ime,  
 spomene vječne rad,  
 pišuć, da time očita bude bit  
 tva ljubav sve vrime svakomu na šaj svit.
40. A kada stigne mrak i skрати bijeli dan,  
 s poljem tuj jur odeš,  
 na drugi tere stan  
 svim stadom tad pođeš.  
 Pak sunce kad svoj zrak ukaže svitli taj,  
 45. na nove razblude  
 sva, kroz tvu običaj,  
 zove se da doć bude  
 bez straha, s kojome na svak čas pribivaš  
 ter čudne radosti  
 50. i drag mir uživaš,  
 gđi slavno zadosti i vječno proliće  
 cić tvoje mladosti čini ctjet svud cviće.

- Ne želiš ni scijeniš bogate dvorove,  
ni ino ko blago,  
55. ni koje tač slove  
kamenje pridrago.

- — — — —  
Pogledaj, ljubavi, Gospođu, ka mene  
ljepotom ostavi, da život moj svene.  
Pogrđi tvoju vlast i silu ponosi<sup>2</sup>  
i stavi u propas, tko tebe uzvisi.  
5. [Cijeć toga]<sup>3</sup> čin' da je poznana tva kripas  
uzmnožna koja je ponosit nje lipos.  
Srce joj prostrili, molim te, zlatnom stril,  
a mene nadili radosti toga dil.<sup>4</sup>

Iz rukopisa br. 353/3.  
(6 neobjavljenih početnih stihova pjesme br. 10 ciklusa »Razlike pjesni.«)

- Ovo mi zazor ni istinu rit sade  
od tebe, moj slavni Dubrovniče grade.  
Raskošem zadosti prem li te uresi  
i svakom milosti višnji Bog s nebesi,  
5. Ar tvoğa gospostva u svojoj slobodi  
i s mirom bogastva slavan glas svud hodi.

- Marin mio amato, mučno mi je bil dosta  
di non aver fatto prije na tvu risposta  
A tomu cagione fu tempo contrario,  
krivina moja ne, tako mi zdrav bio!  
5. Razlici bisogni, pensieri di casa-  
sparvieri, psi, konji e del vin varh vasa?  
Vostra signoria [cre] da,<sup>5</sup> što ću t'reći:  
neimam [čim kupit ja] due balle di cerchi (?)<sup>6</sup>

<sup>2</sup> Moralo bi i po smislu i zbog rime biti: ponizi. Mežutim i u ovom i u 6. stihu stoji zričito: ponosi.

<sup>3</sup> Manjkavi tekst u zagradama rekonstruiran prema rukop. br. 465./1, gdje je ova pjesma također prepisana. Kod Tomaševića ovaj stih počinje: A zato...

<sup>4</sup> Zbog poredbe davamo verziju ove pjesme u knjizi XI. Starih pisaca:

Pogledaj, ljubavi, ovu vil, ka mene  
u oĝanj postavi, da srce me svene:  
ka tlači tvoju moć, a mojoj bolesti  
ne hoće dat pomoć, ni trud mi odnesti.  
Cijeć toga čin'da je poznana tva krepos,  
kad za me ne haje andeoska nje ljepos.  
Srce joj prostrili ljuven stril da pozna,  
a mene pomili u tuzi žalosna.

<sup>5</sup> Tekst u zagradama rekonstruiran prema Tomaševićevom prijepisu i prema prijepisu Pavlovića. Crtice označavaju manjkavi tekst i u rukopisu i kod Tomaševića i kod Pavlovića.

<sup>6</sup> Kod Pavlovića i Tomaševića cerci.

10. **Mentre ciò pensa[ndo zima će bit lo]ša**  
 ter **moro(?) tre[mando er sam<sup>7</sup> bez brnoša] (?)**  
 Oko mene djeca **domandando pane**  
**mi assale [fiachezza, život mi nestane.]**  
 Rumorom — — — — — bit  
 voće mi po — — — — —, [a pak se stanu bit.]
15. **E d'altre nevolje [non vo parlar] tanto,**  
 mučat mi [jes bolje **per ora] alquanto.**  
 Život zao i [dobar, **se a me ciò dir lice,]**  
 živjet [je jedna stvar **il Spagnuol dice] (?)**  
**Intanto [na stranu] — — — — —**
20. a na tvu srča[nu da se da odgovor.]  
**No ho io debito [sulla tasca vostra,]**  
**perchè mi pare [to vergogna dimostra.]**  
 Vaš p[rim]ih **ponderos** od [šesnes] marča lis  
**e molto [amor]os,** koji mi tim zanije svis.
25. **Oltaciò, ljuveni moj miser Faccenda,<sup>8</sup>**  
**ni di voi** ni meni, kom **colmo** hvalu da,  
**R[agion] nije alzar usque quarta rota,**  
 ni takog opet **far orla** od kokota.  
**Attento chē<sup>9</sup>** ja znam svaku stvar u meni,
30. Što valjam, što pezam,<sup>10</sup> što jes i [što] ni.  
**Tu vorresti a volo vederme** gori uzit,  
 gdi sjedi Apolo,<sup>11</sup> što viku ne će bit.  
 Jer **temo** taj krila, ka bi [me] uznit tu,  
 da ne bi zgorila, kako i Fetontu.<sup>12</sup>
35. Ozgar ter leteći, **per [cos]so da Giove,**  
**potria far p[ljus] veći altre pel altrove.**  
 Ma lascio ad[dietro] **tutto ciò, rec' mi ti:**  
 rd[avo gvožđe to **che giova] zlatiti?**  
**Ad quid p[oi] hoc** u par postav[it ži ti ja<sup>13</sup> (?)
40. **di un [corvo il gracchiar tua dc] lc [e] melodía.**  
 Ži mi ja<sup>14</sup> **mi p[are piutosto] — — — — —to**  
**un certo adu [lare] odveće sco[perto.]**  
 Ili jes ili ni, **già son invecchito,**  
 na skulu već [mi ni **andare lecito.]**
45. **Ben,** znam er na[ćeš tu **difesa] ne malo,**

<sup>7</sup> Ove dvije riječi uzete su od Pavlovića, gdje je stih potpun.

<sup>8</sup> Da li ove dvije riječi »miser (messer) Facenda« otkrivaju pravo ime Mažibradićeva prijatelja, kojemu je ova poslanica upućena, koji bi prema tome pripadao poznatoj dubrovačkoj obitelji Faccenda, a Morežin bi mu bio nadimak? Ili se ovo odnosi na neko drugo lice? Ili pak ono »Facenda« nije uopće lično ime, već opća imenica? (Mažibradić je piše malim slovom.) Ovo je samo jedno od više nerazumljivih mjesta u ovoj poslanici.

<sup>9</sup> Mažibradić piše atentto.

<sup>10</sup> Od pesare = težiti.

<sup>11</sup> Čudna grafija ove riječi kod Mažibradića: a Polo.

<sup>12</sup> Očito: Phaetonu.

<sup>13</sup> Vjerojatno: ži[v]ti ja!

<sup>14</sup> Vjerovatno: Ži[v] mi ja!

- mož' mi [dat špalmatu,<sup>15</sup> ma non già caval]lo.  
 Ragion mai [riprender, ino ti ne ću riti:]  
 se quag[li]a vuoi prender, hotjej s'<sup>16</sup> potežitil  
 Al vostro Signor z[io ed al signor Nale]  
 50. di son lor [più che mio ed alla fine vale.]  
 Del mi[ll]e seicento sedici] di Agosto,  
 venti[tre primi to] e brindic<sup>17</sup> con mosto.  
 Il sempre ser[vitor] šljem ti du[ga radi]  
 ovi lis per amor vostro Mažibradi.

Iz rukopisa br. 353/4

PRIČA

Taj prikor i zao glas za družijeh grih prima,  
 komu se slavna čas dostoji da ima.

- Ovo sam došao ne — — — — —  
 neka ti — — — — —  
 Ra — — — — — [vi]diš kako je  
 — — — — —, izbrana Gospoje.  
 5. A — — — — — [u]zrok žuđeni i mili  
 n — — — — — oni rok, koji smo stavili.  
 Ti — — — — — arši večeras svakako  
 — — — — — rši, er ću umrit inako.  
 — — — — — tva rajska lipota  
 10. — — — — — [z]rok moj od svrhe života.  
 [Od]luči na pospjuh ter me zla slobodi,  
 — — — oti nije smrtni grijeh, u pakao ki vodi.

- Odkad srića nam dopusti  
 i na volju hotje dati,  
 da ja budem tvoje usti,  
 a ti moje cjelivati,  
 5. Raju lijepi moj ljuveni,  
 dragi vidu mojijeh oči,  
 nu povijedaj sada meni,  
 što te trudit mene uzroči.  
 A ja riječi slatke tvoje  
 10. u ljuvenom, mednom bludu,  
 neka grabeć, ma Gospoje,  
 s cjelovima<sup>18</sup> miješat budu.  
 Tužbe tvoriš, ma razbludo,

<sup>15</sup> Špalmata = udarac šibom po dlanu. Dati nekome konja (cavallo) značilo je metnuti ga preko koljena i izudarati ga šibom po turu. Smisao očito: zaslužujem lakše, ali ne teške zamjerke.

<sup>16</sup> Pavlović: htjej se.

<sup>17</sup> Možda brindis[i] (od brindisi.) Kod Pavlovića: brindic.

<sup>18</sup> Lažibradić konsekvntno piše celovi.

- pravde sama u sebe pita',  
 15. ja ću prid tve srce hudo  
 plakat vik moje seda[m] [lita?]  
 I nije m — — — — —  
 ki bi smirit — — — — —  
 izvan slacijeh — — — — —  
 20. za kim mlad[ost?] — — — — —  
 Ojmej,<sup>19</sup> br[ače?] — — — — —  
 da na ite — — — — —  
 i ti cjelov sad — — — — —  
 daj hrvat se ć'tko je ra — —

O prem srećna i pribлага  
 i čestita noći ova,  
 ka nasiti dva prem draga  
 i grljenja i cjelova!

5. Raju medni pod nebesi,  
 [svje]tlja sunca i danice  
 — — — — — će resi  
 — — — — — svitlo [li]ce.

- Ah da je milos moć imati,  
 10. ku t'umiljen sluga prosi,  
 da mi hoćeš darovati  
 jedan pramak tizih kosi!

Ter da mi ih desna tvoja  
 na mu<sup>20</sup> sveže ili na vrat,

15. neka ljubav tva i moja  
 tuj svezana bude vijek stat!

Ja, dvoreći, bi mi dato,  
 što posvitlje meni siva  
 neg li svijetu čisto zlato,

20. koje s nebesi svijet dobiva.

Ovi tvoj vez čijem tuj stavi  
 vrhu mene, ma Gospoje,  
 odsad hoće tvoj ljuveni,  
 da sam sužanj sve dni moje.

Nu, slatka ljubavi, sad vrh me desnice  
 bijeli vrat postavi, a lice na lice,  
 U krilu ter dragom pri neg n — — — ane dan  
 ti uzmem ja usti — — — — — i san.

<sup>19</sup> Mjesto ajmeh, očito zbog akrostiha.

<sup>20</sup> Očito-desnicu.

5. Ah da se — — — — — ova  
 da — — — — — aceh cjelova.  
 Bla — — — — — blaženim bio ja,  
 — — — — — i sa mn[om] vil moja.

K — — — — —  
 — — — — —  
 — — — — — stira i krši  
 — — — — — tva jedina.

5. A — — — čim nas sreća ova  
 — — — no ovdje zajedno stavi,  
 [ne]brojenijeh broj cjelova  
 prim' za osvetu, ma ljubavi.

Toj ti šale, toj skrivanje,  
 10. toj čem[er]ne noći moje,  
 toj ti ono poli[v]anje  
 svijeh osveta, zala tvoje'.

A tva lipos sada meni  
 čini, što umiješ huđe i gore,  
 15. ma se sprvo naspomeni  
 od minute, me pokore!

Ka[d] te, ma ljubavi, donose tad milo  
 dobra čes i stavi meni sad u k[rilo?]  
 Ako hoć', moj raj, da — — — — —  
 [p]otpuno i — — — — —

5. T[v]oj ures — — — — —  
 — — — — —  
 — — — — —

Ne sumnji, Gospoje, ljubavi d[a] viku  
 ja moje i tvoje rijet ću kom človiu.  
 Nu dočim na sviti uzbudem život ja,  
 vazda ću tvoj biti, po sunce, koje sja.  
 5. I ne će uzrok bit [ne?]vjerni tva lipota,  
 ki nas će ra[zdi]lit do svrhe života.  
 Ištom čin meju nami, da kripka bude stat  
 vjera, ku suzami hotjela s'meni dat.  
 Koju mi obeća do svrhe uzdržat

10. i koje ja cića rob se tvoj hotjeh zvat.  
 Kraljevstva pod ne[bi] čime se vladaju  
 nego li u sebi vjero[m], k[u] imaju?

A zatoj vjerna htjej vjeri, ku mi da,  
 ku nemoj potrnut (?) za ništor nikada.  
 15. Er dočim put — — — — — desi ne slidit  
 dotle moj — — — — — gospodit.



Kad ma vil kosi pram zav[eže] — — —  
 vrh mene, vas se sam pridah nje — — —  
 A ona vesela spra — — — — — cjelove  
 sred usti, sred čela veleći riječi ov[e]:

5. Tako već žalostan ne budi svijeh žalosn[i],  
 tvom srcu čin' da je stan sred p — — — — —  
 A ja ću tv[oja] bit i mrtva i [živa?]  
 čim sunce resi svit i zelen o — — — — —

Kad te, raju moj uresni,  
 sveđ ne viđu i ne gledam,  
 međ[u] sumnjim i ljuvezni  
 blideć čeznem, ginuć predam,

5. Ako te sam blizu opeta,  
 svakaka me sumnja muči,  
 [ma te] [mis]ao od svud sreća  
 — — — — — [nik]ad ne razluči.
- Taj se u meni — — — — —
10. kroz priliku tvoju — — — — —  
 čim se život moj pr — — — — —  
 kako zmija u proci[pi.]  
 A razlog bi tva lipota  
 istu misao tuj da ima,
15. sa svom pomnjom od života  
 sveđ da sam ti prid očima.

Iz rukopisa br. 467./2.

O. M.

O — — — — — zanije [o]či  
 — — — — — tiru  
 — — — — [sun]ce od istoči  
 — — — — ljubi veće umiru.

5. R — — — — — agorčica  
 — — — — — usti medenima,  
 ma mi čuvaj, brače, lica  
 ne biljež[i] [cje]lovima.  
 Ne ću, ne ću, ma ljubavi,
10. ma mi samo ti dopusti,  
 da se moje s tvojem stavi  
 srce i srce, usti i usti.  
 Ter da cjelov cjelov sreća  
 u ljuvenom slatkom bludu,
15. a srdašća nam opeta,  
 da ima svako svoju požudu.

- I da od sada naša vjera  
krepča bude među nami,  
jedan za družiem da umira  
20. jednacijema goreć plami.

O ljubavi, a ti za — — — —  
što ja re[ko]h n — — — —  
neđ nas tvojem v — — — —  
u temelji su t — — — —

O. M.

O blaženi sveti R[o]k[o,]<sup>21</sup>  
ovdi vrh nas u d[olini]  
imaj tvoje sveto oko,  
da nam zloban zla [ne učini!]

5. Imaj oko vrh grešnika,  
zabljudi nas svake t[u]g[e,]  
vrhu svega zlije[h] jezika  
i od glada, rati i kuge.
10. A mi ćemo na tom daru  
tebi harni naprijed biti  
i k svetomu tvom otaru  
svijeće<sup>22</sup> i tamnjan prinositi.
- Sveti Roko, tuj s visine  
ti sve vidiš ozgar svudi,  
15. da puk ovi ne pogine,  
od zloba nas tijeħ zabljudi.

<sup>21</sup> Nadopunjeno prema Tomašićevu, odnosno Pavlovićevu prijepisu, gdje je ova pjesma čitava.

<sup>22</sup> Pavlović: cvieće.

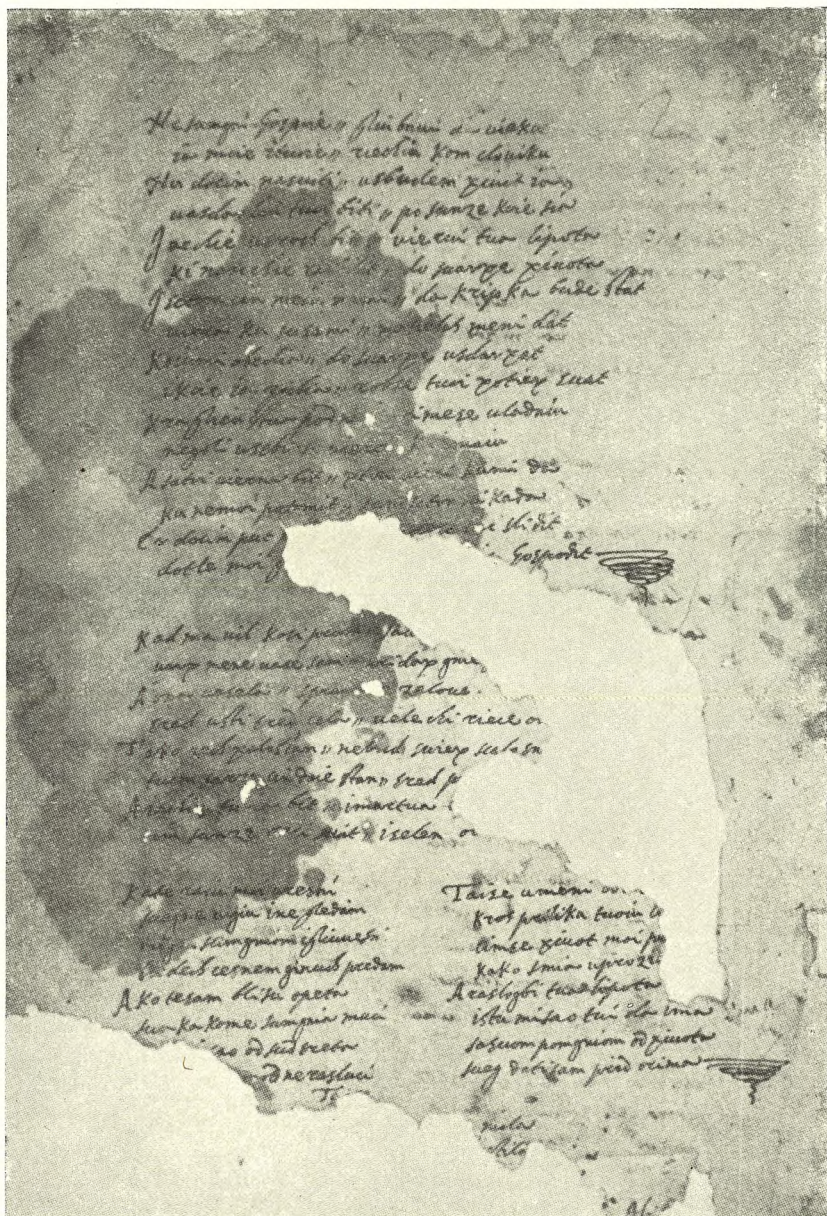
## R é s u m é

### QUELQUES FRAGMENTS AUTOGRAPHES ET INÉDITS DE POÉSIE D'ORACIJO MAŽIBRADIĆ DANS LA COLLECTION DE MANUSCRITS DE »NAUČNA BIBLIOTEKA« DE DUBROVNIK

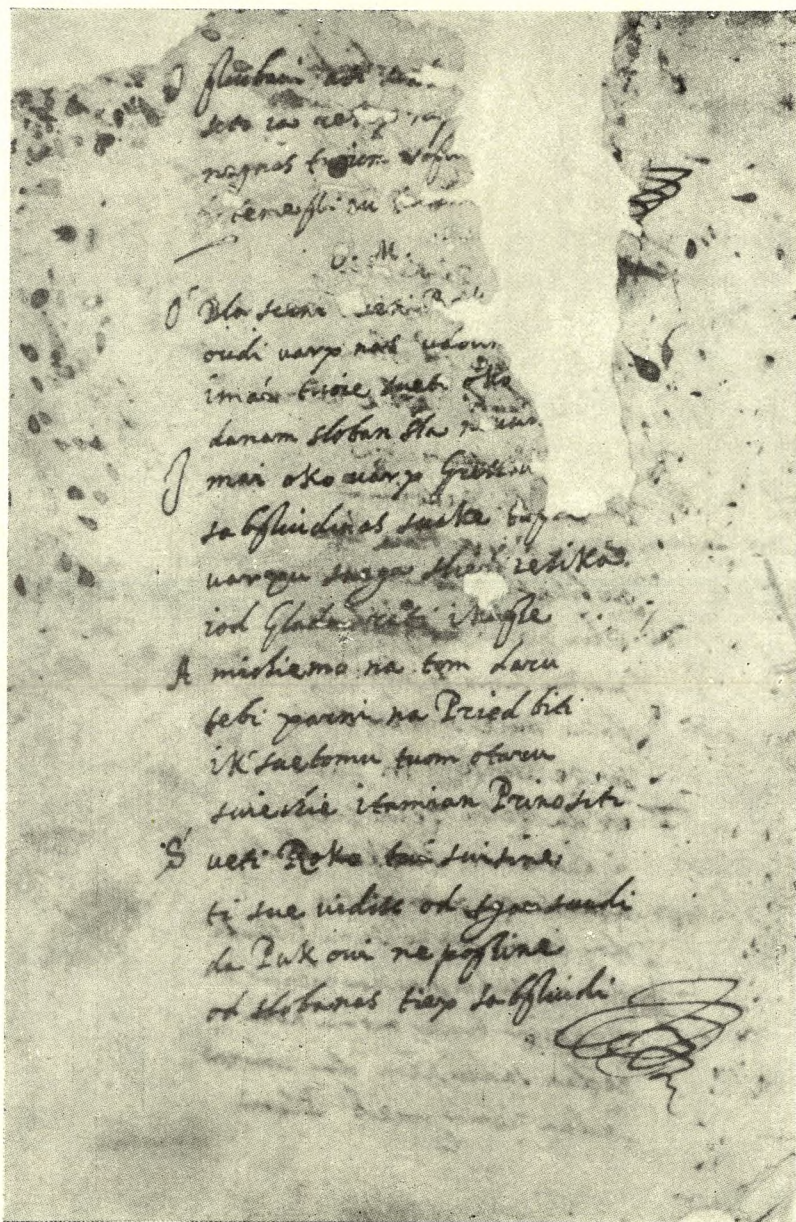
L'auteur étudie d'abord la question d'authenticité de certains textes poétiques attribués aux poètes Maroje et Oracijo Mažibradić ainsi qu'à Nicolas Dimitrović. D'après les manuscrits autographes d'Oracijo Mažibradić qu'il a sous les yeux, il parvient à conclure que — en dehors de certains poèmes faussement attribués à Maroje Mažibradić et déjà reconnus par les historiens littéraires comme l'oeuvre de son fils Oracijo — il faut citer ce dernier comme auteur aussi de trois poèmes imprimés sous les numéros 10, 11 et 14 dans le recueil de poèmes de Maroje, édité par l'Académie Yougoslave de Zagreb. De plus, se basant toujours sur les manuscrits ci — mentionnés, il établit qu'au nombre de deux poèmes imprimés dans le recueil de poèmes religieux de Nicolas Dimitrović et reconnus par le prof. Francev comme oeuvres d'Oracijo Mažibradić, il convient d'en ajouter deux encore. (Numéros 11 et 13 du cycle de poèmes religieux de Dimitrović.)

Avec une attention spéciale, l'auteur étudie la question d'acrostiches chez Oracijo Mažibradić. Il en cite toutes les formes tout en soulignant l'importance du rôle qu'elles jouent dans l'oeuvre de ce poète.

Puis, après avoir comparé l'écriture des manuscrits en question aux spécimens d'écriture d'Oracijo Mažibradić, conservés aux Archives d'État de Dubrovnik et conclu à l'authenticité des autographes conservés à la »Naučna Biblioteka«, il accède à la description bibliographique détaillée de tous les manuscrits contenant des vers inédits d'Oracijo Mažibradić qu'il transcrit ensuite en les accompagnant d'un succinct commentaire.



Utomak pjesme Oracija Mažibradića, rukopis Naučne knjižnice u Dubrovniku



Ulomak pjesme Oracija Mažibradića, rukopis Naučne knjižnice u Dubrovniku